

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001370

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 28-03-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Знак Віталій Михайлович

2. Vitalii Znak

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1165-4697

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 032 Історія та археологія

Дата захисту: 22-05-2024

Спеціальність за освітою: 014 Середня освіта (Історія)

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 3959

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03, 03.29, 03.01, 03.09

Тема дисертації:

1. Еволюція взаємовідносин Україна – НАТО у 1991–2019 рр.: історико-безпековий аспект.
2. Evolution of Ukraine – NATO relations in 1991–2019: historical and security aspect.

Реферат:

1. Дисертаційна праця присвячена комплексному дослідженню еволюційних процесів взаємовідносин Україна – НАТО в історико-безпековому аспекті у 1991–2019 рр., закономірностей, основних тенденцій та специфіки складного переходу від співпраці до стратегічного партнерства шляхом визначення й аналізу рубіжних віх і оптимізації параметрів взаємодії та перспектив з урахуванням становлення новітньої системи облаштування світоустрою. Показано, що вступ України до Альянсу є безальтернативним в умовах сучасної міжнародної та регіональної ситуації і знаменуватиме новий історичний етап у динамічному розвитку співробітництва України і Північноатлантичного договору в інтересах національної й регіональної безпеки, стабільності в Європі та світі. Стає очевидним, що в умовах тимчасової окупації Криму Росією, війни на Донбасі, а згодом розв'язання РФ повномасштабного вторгнення в Україну запропонована наукова тема набуває особливої актуальності. Авторська концепція історіографії теми складає два етапи: перший –

початок 1990 х – кінець 1990-х рр. та другий – початок 2000-х років – до наших днів. При цьому зауважимо, що порушена проблема ще не була предметом цілісного окремого дослідження. У праці зацентровано, що вона знайшла частковий розгляд в історичній науці, і саме з цих міркувань у найближчій перспективі роль й місце взаємодії Україна – НАТО, особливо з врахуванням російсько-української війни, потребуватиме подальшого вивчення. Сучасні відносини України з НАТО спираються на ухвалені інституційно-правові основи, пройшли нелегкий шлях в рамках програми «Партнерство заради миру», Хартії про особливе партнерство, інших форматів співробітництва до узаконення євроатлантичного курсу в Конституції України. Встановлено, що взаємовідносини Альянсу з Україною набули інтенсивності після Помаранчевої революції, Революції гідності та особливо російсько-української війни. Наукова новизна праці полягає в тому, що в українській історіографії запропоновано власну авторську періодизацію взаємин України з НАТО сучасності. Основні складові розвитку українсько-натовських відносин складають шість етапів, а саме: перший: 1991–1997 рр.; другий: 1998–2000 рр.; третій: 2001–2004 рр.; четвертий: 2004–2009 рр.; п'ятий: 2010–2019 рр.; шостий: 2019–2021 рр. Зазначимо, що хронологічно означені періоди окреслено схематично, адже історико-політичні події еволюції відносин Україна–НАТО упродовж досліджуваного періоду виступають пізніше або раніше на кілька років. Упродовж усієї історії розвитку взаємовідносин України і НАТО відбувалася еволюція їх змісту й форм, нормативно-правового забезпечення діяльності відповідно до вимог й запитів часу. Дослідження процесу становлення відносин України та НАТО в історико-безпековому контексті у період 1991–2019 рр. проведене на сучасних науково-методологічних і джерелознавчих засадах переконливо стверджує, що співробітництво посилилось. Автор обґрунтовує своє власне бачення теми на достатньому забезпеченні історичними матеріалами. Комплексно досліджено проблему взаємовідносин України – НАТО, еволюцію співробітництва та питання безпеки в історико-безпековому аспекті, доведено, що у цьому контексті за нинішніх умов взаємодія між ними підпорядковується насамперед потребам максимального зміцнення обороноздатності Української держави, реформування її Збройних сил та інших силових та оборонних структур країни, відповідності до стандартів організації, пошуку більш ефективних гарантій національної безпеки та відновлення територіальної цілісності держави. На думку автора, взаємодія між Україною й Організацією Північноатлантичного договору у військово-безпековій площині має такі основні складові, а саме: військово-політичний діалог та військово-технічне практичне співробітництво. Перша забезпечується шляхом двосторонніх контактів на всіх рівнях та є ключовим елементом взаємодії у сфері відносин України з НАТО. Друга – здійснюється відповідно до регламенту Річних національних програм співпраці Україна – НАТО, що розробляються на кожний рік, їхньою метою є в основному удосконалення систем стратегічної та оборонної галузей, підвищення рівня взаємосумісності ЗСУ з силами Альянсу, питання трансформації оборонних реформ тощо. Обговорення питань щодо безпеки та обороноздатності є важливим етапом, що дозволяє взаємно обмінюватися досвідом та знаннями, в результаті можуть бути розроблені більш ефективні заходи для забезпечення безпеки в регіоні та визначені пріоритетні напрямки розвитку співпраці, розраховані в подальшому спільні стратегічні плани та заходи для їх реалізації. Дослідження та аналіз джерел дозволяють дійти до висновку, що консультативний механізм НАТО призначений насамперед для збереження європейської безпеки, він також працює у боротьбі з кризою за межами Альянсу.

2. The dissertation work is devoted to a comprehensive study of the evolutionary processes of Ukraine – NATO relations in a historical and security aspect from 1991 to 2019, the patterns, main trends and specifics of the complex transition from cooperation to strategic partnership by determining and analyzing the subjective milestones and optimizing interaction parameters and prospects with regard to the establishment of a new world order system. It is shown that Ukraine's accession to the Alliance is an inevitable option in the context of the modern international and regional situation, and it will mark a new historical stage in the dynamic development of cooperation between Ukraine and the North Atlantic Treaty Organization in the interests of national and regional security, stability in Europe and the world. It becomes apparent that under the conditions of the temporary occupation of Crimea by Russia, the war in Donbas, and subsequently the resolution of the full-scale invasion of Ukraine by the Russian Federation, the proposed scientific topic becomes especially relevant. The author's

historiographical concept of the topic comprises two stages: the first – the beginning of the 1990s – the late 1990s, and the second – the beginning of the 2000s to the present day. It should be noted that the issue raised has not yet been the subject of a comprehensive separate study. The work emphasizes that it has found partial consideration in historical science, and it is from these considerations that the role and place of Ukraine-NATO interaction, especially in light of the Russian-Ukrainian war, will require further study in the near future. The current relations between Ukraine and NATO are based on institutional and legal foundations, which have gone through a difficult path within the framework of the Partnership for Peace program, the Charter on a Distinctive Partnership, and other formats of cooperation, up to the legalization of the Euro-Atlantic course in the Constitution of Ukraine. It has been established that the Alliance's relations with Ukraine gained intensity after the Orange Revolution, the Revolution of Dignity, and especially the Russian-Ukrainian war. The scientific novelty of the work lies in the fact that Ukrainian historiography has proposed its own author's periodization of Ukraine's relations with NATO in the present day. The main components of the development of Ukrainian-NATO relations consist of six stages, namely: the first: 1991–1997; the second: 1998–2000; the third: 2001–2004; the fourth: 2004–2009; the fifth: 2010–2019; the sixth: 2019–2021. It should be noted that the chronologically defined periods are outlined schematically, as the historical and political events of the evolution of Ukraine – NATO relations during the studied period occur several years earlier or later. Throughout the entire history of the development of relations between Ukraine and NATO, there has been an evolution of their content and forms, normative and legal support for activities in accordance with the requirements and demands of the time. The study of the process of Ukraine – NATO relations in the historical and security context during the period of 1991–2019, conducted on modern scientific-methodological and source-study principles, convincingly states that cooperation has intensified. The author substantiates their own vision of the topic based on sufficient historical materials. The problem of Ukraine – NATO relations, the evolution of cooperation, and security issues are comprehensively studied in the historical and security aspects. It is proven that in this context, the interaction between them is primarily subordinate to the needs of maximum strengthening of the defense capability of the Ukrainian state, reforming its Armed Forces and other military and defense structures of the country, compliance with the organization's standards, searching for more effective guarantees of national security and restoring the territorial integrity of the state. According to the author, the interaction between Ukraine and the North Atlantic Treaty Organization (NATO) in the military-security sphere has the following main components: military-political dialogue and military-technical practical cooperation. The first is ensured through bilateral contacts at all levels and is a key element of Ukraine's relations with NATO. The second is carried out in accordance with the Annual National Cooperation Programs developed each year, aimed primarily at improving the strategic and defense sectors, increasing the interoperability of the Armed Forces of Ukraine with the Alliance, and addressing issues related to defense reform.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Знак, В. Основні етапи співпраці України і НАТО (1991–2021). Гуманітарні студії: історія та педагогіка. 2022. Вип. 1 (03). С. 64–88.
- Алексієвець, М. & Алексієвець, Л. & Знак, В. Україна – НАТО: історіографія відносин (1991–2020). Київ: Сторінки історії. 2022. №55. С. 315–337.

- Знак, В. Свобода і рівність України в НАТО. Україна–Європа–Світ. Міжн. зб. наук. праць: Серія «Історія, міжнародні відносини», 2020. Вип. 24. С. 118–133.
- Знак, В. Військова співпраця України з НАТО (1991–2019). Україна–Європа–Світ. Міжн. зб. наук. праць: Серія «Історія, міжнародні відносини», 2019. Вип. 23. С. 166–175.
- Знак, В. Пріоритети співпраці України з НАТО 1991–2019 рр. Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2019. Вип. 2. С. 89–96.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Алексієвець Микола Миронович
2. Mykola M. Aleksievets

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6128-0438

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Віднянський Степан Васильович
2. Stepan Vidnyanskyj

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8825-7024

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія наук України

Код за ЄДРПОУ: 00019270

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 54, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Санжаревський Олег Іванович

2. Oleh Sanzharevskiy

Кваліфікація: к.і.н., доц., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7911-4462

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Грубінко Андрій Васильович

2. Andrii Hrubinko

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4856-58

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 11, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Прийдун Степан Васильович

2. Stepan V. Pryidun

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8825-7024

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Кліш Андрій Богданович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Кліш Андрій Богданович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Любінецька Марія Ігорівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна